



# הלכות חנוכה סימן תרע תרעא

קלח באר הגולה

הימים היה חנוכה המוצא (מהר"א מפר"א) \* ונהגין לומר (ח) זמירות ושבתות בעבודות שמרצים בהם (ט) ואז היו סעודת מצוה (מנהגים) י"א שיש לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנס נעשה בחלב (י) שהאכילה יהודית את הארץ. (כל זו ור"ן): ג' יאין מספידין בהם אלא לחכם בפניו: הגה (יא) ואין מתענין יום שמת בו אב או אם ותענית חלוס בחנוכה ע"ל סי' תקס"ח סעיף ה' ולענין לדוק הדין (יב) ע"ל בהלכות ר"ח סי' ת"כ בהגה וע"ל סימן תרפ"ג:

א רמב"ם בפ"ב  
מתנהג דאפילו  
עני ששכחל וכו'  
פסחים ל"ט ור"ן  
משום פרסומי ניסא  
ב ברי"ם שבת כ"א  
וכנ"ה

## תרעא סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו. וכו' ח' סעיפים:

א (א) \* צריך לזהר מאד בהדלקת נרות חנוכה (ב) \* ואפי' (א) עני המתפרנס מן הצדקה (ג) שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן להדליק: (ד) \* כמה נרות מדליק \* בלילה הראשון מדליק א' (ה) מכאן ואילך (ו) [א] מוסיף והולך (ה) א' בכל לילה (ו) עד שבליל אחרון (ז) יהיו

### שערי תשובה

[א] מוסיף והולך כו'. ענה"ט ועיין ברי"ם מי שלא היה לו שמן רק לנר אחד וצריך עליו ומיך נודמן לו שמן לנרות השייכים להדור כלילה ההוא כתב מהר"א מזרחי ומהר"א נחום דלא יצרך פעם אחרת על נרות הנוספים ועיין לקמן סוף סי' תרע"ב. וע"ש א"ס ב' ו' ב"צ דריס צבת א' וכ"א אוכל עם ב"צ בפ"ע כתב בש"ה שא"ל להדליק כ"א בפ"ע להשתתק יחד:

כל לילה א' ויתן גם לחבירו דהא מדינא א"ל אלא אחד עכ"ל:

### ביאור הלכה

\* ונהגין לומר זמירות ותשבחות וכו'. עיין בתשובת מהרש"ל סימן פ"ה שכתב שראוי שהשמחה תהא מעורבת וצלוה בשמחת תורה ואל תבטל מקריעתו עכ"ל ובענין י"א אנשים שחתם זמירות ותשבחות שראוי להלל להש"י על הניסים שעשה לנו הם מרבים בשחוק הקרטין והרבה הרעיון הסה"ק ע"ו והשומר נפשו ירחק מזה:

\* ואפילו עני וכו'. הרה"מ כתב דהרמב"ם למד בן מדין ד' כוסות דזה חזק הוא משום פרסומי ניסא ולפי"ו נראה דהגאונים מחייבים ליתן לו נרות להדליק כמו ד' כוסות מיהו א"ס לא נתנו לו צריך לעשות כמו שכתב בשו"ע וכן הדין בד' כוסות מיהו נראה דאין צריכין ליתן לו כ"א נר אחד בכל לילה דהיינו נר א' ויתר דיותר הוא מן המהדרין ואין חיוב ליתן לו [תמיד משה]: \* בלילה הראשונה מדליק אחד וכו'. אמרין בגמרא דמנות חנוכה נר א' ויתר [ר"ל דדי נר אחד לכל ב"ב כל לילה וילנה] והמהדרין מדליקין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין יוס ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליל אחרון יהיו שמונה והעשם כנגד ימים היואלס וזה היום שעומד בו נמנה עם הימים שזלא כנר [והיינו שזה ידעו וזכרו הכל כמה ימים יא' בהתמדת הנס וכשיזכרו

### באר היטב

(א) עני. אכל אינו חייב להשכיר עניו כמו בד' כוסות: (ב) מוסיף. נ"ל דא"ס יש לו כדי להדליק בכל לילה נר אחד דאין צריך לחזור על הפתחים או למכור כסותו מאחר דיואל י"ח מן הדין. וכתב המ"א ונ"ל דמי שאין לו שמן הרבה יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שא"ס יעשה לכולם בשוה לא ידליק אפי' אחד כשיעור וא"ס יש לו שמן צממאס ולחבירו אין לו כלום מוטב שידליק

### משנה ברורה

שם דימי אנטיוכוס עמאזו ההיכל ועשו חנוכה הצית בשמנה ימים אלו (בבב): (ח) זמירות. וה"ה גיטולא בת ת"ח לע"ה א"ס אומרים שירות היו סעודת מצוה [מ"א בשם מרדכי]: (ט) ואז היו סעודת מצוה. ר"ל צנורף זה וכו' פ"ה הרש"ל והצ"ח כה"ס אומרים וכתב הרש"ל (י) שכל שעושה כדי ליתן שבת למקום או לפרנס הנס או המצוה הכל סעודת מצוה: (י) שהאכילה יהודית. היא הייתה בתו של יוחנן כ"ג והיתה גזירה שכל ארוסה תבעל לטפסר תחלה והאכילה לראש האורחים גבינה לשכרותו וחתכה את ראשו וצרכו כולם: ג' (יא) ואין מתענין. כנ"ל ס"א. וא"ס עבר והמענה יוס שמת בו אביו ואמו או ת"ח צריך למיתב תענית לתעניתיה אחר חנוכה ועיין בדה"ח מה שכתב בזה: (יב) ע"ל בהלכות ר"ח וכו'. ששם כתב (יא) שא"א ביום שא"א צו תחנון וכן לקמן בסיומן תרפ"ג ע"ש. אכל לפניהם ולאחריהם נראה דאין להחמיר לענין לדוק הדין עיין לקמן סימן תרפ"ו ולענין הספד גופא הרבה מקילין ואף א"ס נראה להחמיר כאילו פוסקים דמחמירין בהספד לפניהם וממילא גם לדוק הדין אין לומר עכ"פ לאחריהם כדלוי אין להחמיר ויכול לומר לדוק הדין אין צורך דאשמו מדליק. וא"ס הוא מותר לענות אמן יש דיעות בפוסקים עיין ביו"ד סימן ש"א. ונראה דא"ס אין אשתו עמו והוא יחיד צבית ידליק הנרות לפרסומי ניסא וצ"ל בזה [פ"ה] חש שאינו שומע והוא מדבר חייב בנר חנוכה דהוא כפקח לכל דבריו [שם]:

א (א) צריך לזהר וכו'. ואמרין בגמרא הרגיל בנר הויין לו בנים ת"ח שנאמר כי נר מצוה ותורה אור ופירש"י ע"ו נר מצוה דשבת וחנוכה: (ב) ואפילו עני וכו'. משום (א) פרסומי ניסא: (ג) שואל. על (ב) הפתחים או מוכר כסותו (ג) או משכיר עניו אכל אינו מחויב בכל זה (ד) רק בשביל נר אחד בכל לילה: ב' (ד) מכאן ואילך וכו'. וא"ס אין ידו משגת רק לנר אחד בכל לילה לו ולביתו יא' בזה מדינא ושיעורא דשו"ע הוא רק למי שידו משגת להיות מהדר מן המהדרין כדאיתא בגמרא: (ה) אחד בכל לילה. וא"ס יש לו ט' נרות ידליק כליל שני שתי נרות וא"ס יש לו י' נרות אעפ"כ לא ידליק רק כליל ב' ב' וכליל ג' לא ידליק שתיים (ה) רק אחת [ח"א]: (ו) עד שבליל אחרון וכו'. ומי שאין לו שמן הרבה יתן (ו) באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שא"ס יעשה לכולם בשוה לא ידליק אפילו אחד כשיעור. וא"ס יש לו שמן צממאס על כל השמנה ימים ולחבירו אין לו כלום מוטב שידליק בכל לילה אחד ויתן גם לחבירו דהא מדינא א"ל אלא אחד כנ"ל (ז) ודוקא כשהחבירו אינו מצ"ב או שאינו סמוך על שולחנו אכל א"ס הוא מצ"ב מוטב שיהיה הוא המהדרין: (ז) יהיו שמנה. וא"ס השמן הוא צוקר (ה) מוטב להדליק בנרות שוה ולהיות מוסיף והולך כמו שכתב בפנים ממה שדליק בשמן

### שער הציון

(י) והבאו בציור הגר"א: (יא) ואף דבענייניו מחדד הט"ו דיוכל לומר לדוק הדין לחכם בפניו כיון שמספידין עליו לעיל בסיומן ת"כ סיים הט"ו גופא דבחנוכה ופורים יש להחמיר בזה [ד אפרים]: (א) פוסקים: (ב) הגר"א: (ג) מאמר מרדכי וא"ר דלא כע"ס וטעמם דכיון דלפנין מפסח כמו שכתב הרה"מ ילפינן כולי' מילתא משם: (ד) אחרונים: (ה) א"ח מ"א מצאנו בזה"ס סימן קל"ה שגם דעתו כן: (ו) מ"א וש"א: (ז) ח"א ופ"ה: (ח) ח"א בכלל קנ"ג וחשובות בנין עולם סימן ל"ד אכן דעתו שם דכלילה הראשונה יראה עכ"פ להדליק בשמן דת אע"ג דלא"כ לא יוכל לקיים להיות כמהדרין מן המהדרין בשאר לילות לא דמיון מצוה החביבה בשמחה ממה שעי"ו לא יוכל אח"כ לקיים מצוה מן המוצא יתיר ע"ש:

הגהות ותיקונים: א' בכ"ס: